

[1] 2008. február 1-jén a felperes az alperessel tőzsdei és tőzsdén kívüli azonnali és származtatott, valamint strukturált betéti ügyletek kötésére keretszerződést kötött, mely szerint a hatálya

alá tartozó eseti szerződésekkel és visszaigazolásukkal egységes szerződést alkot. Az ügyletkötésből eredő kockázatot – az alperes által teszt alapján lakossági ügyfélnek minősített – felperes viseli, aki kockázatfeltáró nyilatkozatot is aláírt. A felperes D. L. meghatalmazottja útján 2008. szeptember 5-én és október 3-án telefonon éves elszámolású, 2013. lejáratú kamat swap (IRS) ügyletet kötött. Az alperes 2012. október 26-án felszólította a felperest a két ügylet kamatfordulójából eredő 201.249,24 CHF tartozás megfizetésére, 2013. április 12-én a keretszerződést azonnali hatállyal felmondta, a két ügyletet lezárta.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperes a keresetében kérte elsődlegesen az alperes kötelezését 533.046,06 CHF és kamat megfizetésére. A másodlagos kereseti kérelme a két ügylet létre nem jötte, a harmadlagos kérelme az érvénytelenségük megállapítása mellett az alperes 473.046,06 CHF és kamat megfizetésének a kötelezésére irányult.
- [3] Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

A viszontkereseti kérelem és a felperes védekezése

- [4] Az alperes viszontkeresetet terjesztett elő, a felperes kötelezését kérte a két ügyletből a 2012. évi kamatfordulónapon keletkezett 199.626,32 CHF tartozása és járulékai megfizetésére.
- [5] A felperes a viszontkereseti ellenkérelmében a viszontkereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította, a viszontkeresetnek helyt adva a felperest 199.626,32 CHF és járulékai megfizetésére kötelezte. Indokolásában megállapította, hogy a 2008. február 1-jén kötött keretszerződés alapján a felperes a meghatalmazott D. L. képviselő útján kötötte a perbeli két ügyletet, az alperes visszaigazolását a felperes nevében D. L. elfogadta. A felek a szerződéses időpontokban, meghatározott módszer szerint évente elszámoltak. Az alperes elszámolása a szakértői bizonyítás szerint helyes, ezért az elsődleges kereset alaptalan. A másodlagos keresettel összefüggésben megállapította a két perbeli ügylet létrejöttét a visszaigazolásban foglalt tartalommal. Az elsőfokú bíróság a harmadlagos kereset kapcsán rögzítette, hogy a két ügylet a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.) hatálya alá tartozik, a felperes által hivatkozott okokból nem érvénytelen. A felperes a megtámadási

okokra - tévedés, megtévesztés, feltűnő értékaránytalanság - alapított érvénytelenségi keresetével elkésett, azt érdemben a viszontkeresettel szemben emelt megtámadási kifogásként vizsgálta, és azt alaptalannak találta. Az elsőfokú bíróság szerint az alperes eleget tett a Bszt.-ben előírt tájékoztatási kötelezettségének, a felperest az ügylettel kapcsolatban minden lényeges körülményről megfelelően tájékoztatta. Az ügylet lényegi eleme a szerződéskötés pillanatában a devizaárfolyamok alakulásának kiszámíthatatlansága miatt a szerencse elem. A felek közötti szóbeli tájékoztatások, az írásbeli terméktájékoztatók, a keretszerződés, a kockázatfeltáró nyilatkozat, a telefon beszélgetés alapján a felperes tisztában volt az ügylet jellemzőivel, azzal is, hogy kiemelt kockázattal járó, spekulatív befektetést végez. Az alperes a felperest nem tévesztette meg. Az elsőfokú bíróság a viszontkeresetet a szakértői bizonyítás alapján alaposnak ítélte. A felperes hivatkozását arra, hogy az alperes a tartozás kivezetésével elengedte a követelését, alaptalannak találta. Rámutatott arra, hogy a könyvelés és számvitel szabályai a magánjogi jogviszony fennállására nem hatnak ki. A behajthatatlannak minősített követelés kivezetése a könyvelésből nem jelenti a követelés elengedését.

- [7] A másodfokú bíróság a felperes fellebbezése folytán hozott ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, a viszontkeresetet elutasította, a keresetet elutasító rendelkezést helybenhagyta. Indokolása szerint az elsőfokú bíróság a tényállást lényegében helyesen állapította meg. Ebben a körben az ítéletábra nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a perbeli ügyletek mely keretszerződéshez kapcsolódnak, mert ennek a per eldöntése szempontjából nincs jogi relevanciája. A felek megállapodása szerint az árfolyamindex swap ügyletek lényeges tartalma, hogy öt éven át a szerződésben meghatározott fordulónapokon vagy árfolyam („kiütési szint”) eléréséig a szerződésben rögzített számítási módszer szerint az a fél fizet a másik félnek, akinek az árfolyamszintre tekintettel ilyen kötelezettsége keletkezik. A szerződés pénz átadására irányul, ahol a jogosult személye és a teljesítés összege az árfolyamindex függvényében alakul. Ebből következően az ügylet lényegében a devizaárfolyam jövőbeli alakulására vonatkozó fogadásként értékelhető, ahol a szolgáltatás és ellenszolgáltatás viszonya nem értelmezhető. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felek között a megállapodás ezzel a tartalommal létrejött, azaz a felek a meghatározó árfolyamértékeket, a kiütési szintet, a számítás módszerét és a fordulónapokat rögzítették. A képviseleti jog kapcsán az ítéletábra megállapította, hogy a perbeli ügyletek tartalmuk folytán nem tartoznak a keretszerződés hatálya alá, mert nem megbízásra irányulnak. A kamat swap ügyletet a felek kötötték, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 219. § (1), 223. § (1) bekezdés szerint más személy útján, csak írásban köthető ügyletek kötésére is kiterjedő írásbeli

meghatalmazás alapján. A szerződések a Bszt. 52. § (1) bekezdésnek megfelelően létrejöttek azzal, hogy a tartalmáról a felek szóban megállapodtak, majd az alperes írásbeli visszaigazolását a felperes képviselője aláírta. A felperes azt utólag jóvá is hagyta. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg az ügyletek létrejöttét, a semmisségi okok hiányát, és azt is, hogy a felperes megtámadási okokra alapított keresete elkesztett.

[8] A felperes fellebbezését annyiban találta alaposnak, hogy a számlakivonat alapján az alperes részéről jogról való lemondás történt. A számlakivonat címzett anyagi jogi nyilatkozat, a megtételét követően nem vonható vissza. Ezt az anyagi jogi nyilatkozatot nem lehetett figyelmen kívül hagyni a viszontkeresettel érvényesíteni kívánt követelés megítélésékor. A Ptk. 529. § szerinti számlaszerződés alapján, a 2008. évi keretszerződés 13. pontjára is figyelemmel, az alperes szerződéses kötelezettsége teljesítéseként küldte meg azokat a számlakivonatokat, amelyek szerint a korábban nyilvántartott követeléseire azonos összegű jóváírást eszközölt. Ezt az alperesi nyilatkozatot csak akként lehet értelmezni, hogy a viszontkeresetnek megfelelő követelését a felperessel szemben már nem tartja fenn. Ilyen körülmények között a viszontkeresetet el kellett utasítani.

[9] Az ítélőtábla szerint a viszontkereset azért sem lehetett eredményes, mert alapos a felperes tévedésre alapított megtámadási kifogása a megfelelő tájékoztatás elmaradására tekintettel. A két swap ügyletet megelőző alperesi tájékoztatás a szerződések lényeges elemét, az árfolyamindexet érintően nem felelt meg a Bszt. 40. § (2) bekezdés szerinti tartalomnak, amely a felperes részéről megalapozza a szerződések akarati hibáját. Az alperes megsértette a jóhiszeműség követelményét azzal, hogy a felperesi ügyvezető 2009 októberében írt leveléből kitűnően a rendelkezésére állt, az árfolyamindexet, ekként az árfolyamkockázatot érintő, 2008 őszére vonatkozó, a forint gyengülését prognosztizáló tájékoztatást a swap ügyletek megkötése előtt nem adta át a felperesnek. Az alperes tudta és a felperes elől elhallgatta, hogy az árfolyamkockázat megnőtt. Az alperes nem hivatkozhat arra, hogy 2008. február 1-jén az árfolyamindex swap ügyletek kockázatára vonatkozó tájékoztatással a keretszerződés hatályának időtartamára eleget tett a Bszt. 40. § szerinti kötelezettségének. A megfelelő tájékoztatáson nem a kockázatra való figyelemfelhívást, hanem a Bszt.-ben előírt információk közlését kell érteni.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[10] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet viszsonkeresetet elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezni, és a viszontkeresetének helyt adni. Megsértett jogszabályként a Ptk.

210. §-át, a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (2), a 206. § (1) bekezdését és a 215. §-át jelölte meg. A jogszabálysértést azzal indokolta, hogy a jogerős ítéleti megállapítással szemben a felperes számláin a követeléseire jóváírás nem történt, miután a számlára pénz nem érkezett. Nem érinti a követelése jogi státuszát a banki minősítés szerint behajthatatlan követelés kivezetése a könyveiből. A számlakivonaton a „kivezetés” kifejezést a jogerős ítélet a Ptk. 207. § (2) bekezdést sértve értelmezte tartozást elengedő jognyilatkozataként, joglemondásként. A jogerős ítélet a 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 5. b) pontjának sem felel meg. A másodfokú bíróság a felperes tévedését nem az általa hivatkozott okból, a korlátlan árfolyamkockázat, veszteség kapcsán állapította meg, hanem a radikális és tartós árfolyam és árfolyamkockázat változásának, növekedésének előreláthatósága, az alperes arra vonatkozó tudomása és a felperes előtt történt elhallgatása miatt. Azonban a perben igazolt tény az, hogy a pénzügyi intézmények releváns árfolyamváltozással nem számoltak, az alperes 2008 őszén nem volt tisztában a megnőtt árfolyamkockázattal, releváns információt nem hallgatott el.

- [11] A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet viszonykeresetet elutasító rendelkezésének hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [12] A felülvizsgálati kérelem alapos.
- [13] A Kúria a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította, ezért a felülbírálat tartalmi és perjogi kereteit az alperes viszontkeresetet elutasító jogerős ítéleti rendelkezést támadó felülvizsgálati kérelme határozta meg [Pp. 272. § (2), 275. § (2)]. A Kúria utal arra, hogy a fellebbezés rendes perorvoslat jellege folytán a jogerős ítéletet hozó másodfokú bíróság reformatórius jogkörben járt el, felülmérlegelhetette a bizonyítás eredményét, juthatott eltérő jogkövetkeztetésre [Pp. 253. § (2)]. Ez a felülvizsgálati jogkörében eljáró Kúriát nem kötötte, miután az jogkérdés. A Kúria az elsőfokú bíróság döntésével értett egyet. A Kúria olyan lényeges kérdésekben nem osztotta a másodfokú bíróság jogi álláspontját, amelyek miatt tévesnek ítélte a viszontkereset alaptalanságára levont jogkövetkeztetését is.

I.

- A másodfokú bíróság tévesen vont le arra jogkövetkeztetést, hogy a jogvita eldöntése szempontjából a keretszerződésnek nincs jogi relevanciája, a perbeli ügyletek tartalmuk folytán nem is tartoznak keretszerződés hatálya alá.**

- [14] D. L. 2007. október 29-én a felperestől meghatalmazást azonnali és

származékos ügyletek telefonon történő kötésére kapott. E meghatalmazás az aznap B006/2005 szerződésszámon - még a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Tpt.) hatálya alatt - a tőzsdén kívüli származékos ügyletre kötött keretszerződésnek a 4. számú melléklete volt, amelynek 1. pontja szerint a keretszerződés és a hatálya alá tartozó valamennyi visszaigazolás egy egységes szerződést alkot. Itt állapodtak meg a felek abban, hogy az ügylet kondícióit telefonon állapítják meg, amelyet az alperes rögzít. Az ügylet a telefonos ajánlat elfogadásával létrejön, azt a visszaigazolás csupán tanúsítja. E keretszerződés 3. (9) pontja tartalmazza - az ügyfél külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozatára hivatkozással - a kockázatokra vonatkozó azon feltételt, hogy az ügyfél köteles viselni az ügyletkötésből eredő valamennyi kockázatot. E keretszerződést nem érintve, a 2007. december 1-jén hatályba lépett Bszt.-nek megfelelően és a tőzsdei ügyletekre vonatkozóan kiegészített tartalommal a felek 2008. február 1-jén megkötötték a BCSB-TRE-132049/2008 számú, határozatlan időre szóló keretszerződést (a továbbiakban: I. keretszerződés) a tőzsdei és tőzsdén kívüli azonnali és származtatott, valamint strukturált betéti ügyletek kötésére. A keretszerződést bármelyik fél 15 napos határidővel felmondhatta [III.1.5.]. A felek 2008. február 1-jén (a továbbiakban: II.) keretszerződést kötöttek befektetési, kiegészítő szolgáltatások nyújtására, konkrétan ügyfélszámla vezetésére, letétkezelésre is. A felperes újabb kockázatfeltáró nyilatkozatot tett, 2008. szeptember 2-án a korábbi meghatalmazás érintése nélkül D. L. részére ismét meghatalmazást adott nevében azonnali és származékos ügyletek telefonon történő kötésére.

- [15] A perbeli ügyletek a keretszerződés hatálya alá tartoznak, noha nem megbízásra irányulnak. Az I. keretszerződés tárgya egyrészt valóban a bizományi ügylet (1.1.1.), de a perbeli ügyletek az 1.1.2. pont szerinti tőzsdén kívüli ügyletek, amelyet az ügyfél a bankkal, azaz a felperes az alperessel köt, annak feltételeit a kettejük között létrejött 'eseti szerződések' tartalmazzák. Erre vonatkozóan állapodtak meg abban, hogy az eseti szerződés kiegészíti és részét képezi a keretszerződésnek, amely valamennyi eseti szerződéssel egy egységes szerződést alkot (1.1.4.). A 4.3. és 4.4. pont szerint az ügyfél eseti szerződést telefonon köthet, a bank a telefonbeszélgetést rögzíti.
- [16] A viszontkereset alapja az I. keretszerződés részeként kötött két eseti szerződés. A keretszerződés a szerződő felek határozatlan időre szóló szerződéses jogviszonyára irányadó szabályokat tartalmazza, azokat a feltételeket, amelyek külön kikötés nélkül is irányadók az alapján kötött eseti szerződésekre. A Kúria a BH2015. 283. szám alatt közzétett eseti döntésében a keretszerződés lényegét abban határozta meg, hogy az annak keretei között a felek között létrejött jogviszony alapján keletkező egyes szerződéseknel

a keretszerződésben meghatározott feltételeket nem kell minden egyes esetben ismételtten meghatározni, a keretszerződés az egyes szerződések tartalmává válik. A szerződéses jogviták rendezése során a felek szerződésének a tartalmát az eseti szerződések visszaigazolt tartalmán és az I. keretszerződés III.2.1. és 2.2. pontja szerint az I. és II. keretszerződésen túl az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételek adják: a Befektetési Szolgáltatási Üzletszabályzat (a továbbiakban: BÜSz), az I.4.1 pontja szerint részét képező Általános Üzleti Feltételek (a továbbiakban: ÁÜF), a Kondíciós Lista. Ennek megfelelően a felperes már a keresetében, az alperes pedig az ellenkérelmében egybehangzóan adták elő, hogy a két IRS ügyletet a keretszerződés részeként kötötték. Itt utal a Kúria arra is, hogy az alperes 2013. április 8-án a két keretszerződést mondta fel, a keretszerződés terhére kötött két IRS ügyletet pedig „lezárta”.

- [17] A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 4. § (3) bekezdés c) pont értelmében pénzügyi intézmény a Bszt.-ben meghatározott feltételekkel végezhet - pénzügyi eszközre vonatkozó - befektetési szolgáltatási tevékenységet, nyújthat befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő szolgáltatást. A Bszt. rendelkezései kógensek [BH2018. 87.]. A Bszt. 52. § (1) bekezdés szerint a befektetési vállalkozás az ügyféllel kötött szerződését az üzletszabályzatában foglaltak szerint foglalja írásba. A BÜSZ III.1. szerint a szolgáltatás igénybevételéhez az ügyfél köteles alapszerződést, az I.1. értelmében keretszerződést kötni. Az I. keretszerződés 4.3, 4.5. pontjai értelmében az eseti szerződés a telefonos ajánlat telefonon történő elfogadásával létrejön, a 7.1.2. pont szerint az eseti szerződés megkötéséről a létrejöttét követően a bank az ügyfelet a visszaigazolással csupán értesíti. A perbeli esetben az, hogy a két ügyletről kapott visszaigazolást a felperes aláírta-e vagy sem, a szerződés létrejötte és érvényessége szempontjából jogi relevanciával nem bír.

II.

A Kúria nem értett egyet a jogerős ítéletben elvi érveléssel megfogalmazottakkal, miszerint „a bankszámlaszerződés alapján kiállított számlakivonat a bank vissza nem vonható anyagi jogi nyilatkozata az ügyfelét érintő jóváírásokról, terhelésekről és a számlaegyenlegről”.

- [18] A Ptk. különös részében nevesített más szerződéstípusokkal ellentétben a XLIV. fejezetben szabályozott bank- és hitelviszonyok jogi szabályozásának sajátossága, hogy e jogviszonyokra alapvetően a pénzügyi (és nem a polgári) jogi típusú, elsősorban a pénzügyi intézményekre és szolgáltatásaikra vonatkozó külön jogszabályok irányadók. A Kúria ugyanakkor rögzíti, hogy a perbeli ügyfélszámla nem a jogerős ítéletben felhívott Ptk. 529. § (1) bekezdésében

szabályozott bankszámla. A kizárólag pénzüintézet által köthető bankszámlaszerződéssel a pénzüintézet kötelezettséget arra vállal, hogy a vele szerződő fél (számlatulajdonos) rendelkezésére álló pénzeszközöket kezeli és nyilvántartja, azok terhére kifizetési és átutalási megbízásokat teljesíti. A bankszámlaszerződés pénzükezelési szerződés, elsődleges funkciója a számlatulajdonos rendelkezése alatt álló pénzeszköz terhére a számlatulajdonos rendelkezésére a - készpénzkimélő - pénzüforgalom lebonyolítása. Ezzel szemben a felek szerződéses jogviszonyára irányadó Bszt. 4. § (1) bekezdés 69. pont értelmező szabálya szerint az ügyfélszámla a Tpt.-ben - 5. § (1) bekezdés 130. pont - meghatározott fogalom, a Tpt. - Bszt. hatálybalépésével megállapított - 147. § (1) bekezdése alapján azt befektetési vállalkozás, a hitelintézet és az árutőzsdei szolgáltató vezetheti.

[19] A per tárgyává tett két eseti szerződés ugyanazon szerződés része. A jogviszony valamennyi eleme csak a szerződés teljes tartalma - az I. és II. keretszerződés és azok részévé vált általános szerződési feltételek - alapján ítélt meg. A BÜSz III.1. (I.1.1) pontja alapján a felperes a szolgáltatás igénybevételéhez köteles volt a II. keretszerződést megkötni. A BÜSz IV.1.2. ügyfélszámlára vonatkozó feltételei szerint azon kizárólag az ügylethez kapcsolódó pénzüforgalom bonyolítható, a bank a számlakivonattal a terhelésről és jóváírásról értesít [ÁÜF XVI. 16.1.]. Az alperes a II. keretszerződés I.1. pontja alapján a nyújtott szolgáltatáshoz kapcsolódóan nyitott és vezetett a felperes részére pénzüeszközeinek nyilvántartására és a befektetési szolgáltatások lebonyolítására ügyfélszámlát. Az I.2. pont szerint az ügyfélszámla kizárólag a befektetési szolgáltatás, az egyenleg terhére adott megbízások lebonyolítására szolgál, az I.13. pont értelmében a számlakivonat az ügyfél értesítésére szolgál az ügyfélszámlán történt terhelésekről, jóváírásokról [251/2000. (XII.24.) Korm. rendelet 11. § (1)-(2) bekezdés]. Az ÁÜF XVI. 16.4. pontjában rögzítettek szerint a bank az ügyféllel szemben fennálló, és a vonatkozó szerződések, illetve jogszabályok alapján elhatárolt és függővé tett követeléseit elkülönítetten tartja nyilván, emiatt az a bankszámlakivonaton nem jelenik meg. Az I. keretszerződés I.3.7. pont szerint pozíciózárás esetén a fizetési kötelezettség abban az esetben szűnik meg, ha a felek egymással maradéktalanul elszámoltak.

[20] A fent kifejtettekből következően az ügyfélszámla tehát pénzüforgalmi szolgáltatónak nem minősülő befektetési vállalkozások és egyéb szervezetek által is vezethető, speciális, korlátozott rendeltetésű pénzüszámla, amely a perbeli esetben kizárólag a befektetési és kiegészítő szolgáltatásokhoz kapcsolódó tranzakciók lebonyolítását szolgálhatta. A bankszámlakivonaton az alperes felperessel szemben fennálló, elhatárolt követelése nem jelenik meg. A számlavezető alperes szerződéses jogviszony megszűnését

követő kiállított számlakivonata nem polgári jogi, szerződéses jognyilatkozat, ekként a Ptk. 207. § (1) bekezdés alapján nem is értelmezhető. A követelés számviteli kezelése során kiállított számlakivonatnak, miszerint 2015. december 31-jén „követelés kivétel elszámolása” folytán a pénzügyi egyenleg 0, a másodfokú bíróság tévesen tulajdonított a viszontkereset elutasítását megalapozó joghatást. E számlakivonat nem jelenti a felperes fizetési kötelezettségének a megszűnését, sem az alperes lemondását a perben viszontkeresettel érvényesített követeléséről [BH1993. 673., 2/2002. Polgári jogegységi határozat Indokolás III. pont]. A keretszerződések felmondását követően lezárt pozíciókra tekintettel a felperes fizetési kötelezettsége kizárólag abban az esetben szűnik meg, ha a felek egymással maradéktalanul elszámoltak. Miután a felek egymással nem számoltak el, az alperes a követelését perben, viszontkeresettel kényszerült érvényesíteni.

III.

A Kúria nem értett egyet a másodfokú bíróság által levont azon jogkövetkeztetéssel sem, miszerint „A jóhiszeműség követelményét sérti a banknak az a magatartása, hogy a rendelkezésére álló, az árfolyamindexet, s ekként az árfolyamkockázatot érintő tájékoztatót a deviza árfolyamindex swap ügylet megkötése előtt nem adja át a befektetőnek, emiatt az a forint gyengülésének prognosztizálásáról, az árfolyamkockázat növekedéséről nem értesül. A deviza árfolyamindex swap ügylet lényeges elemét érintő, megfelelő tájékoztatás elmaradása a szerződés akarati hibáját megalapozza.”

- [21] Az alperes két (a keretszerződésre utaló, azt kiegészítő, annak részét képező) visszaigazolása kamatswap (IRS interest rate swap) ügyletre vonatkozott. Annak ott leírt tartalma megfelel a Bszt. 4. § (1) bekezdés 11., 6. § d) pont szerinti csereügyletet (swap), illetve a 2000. évi C. törvény 3. § (1) bekezdés 8. pontbeli kamat swap ügyletet értelmező rendelkezéseknek. A kamat csere ügyletben az árfolyamkockázat abban rejlett, hogy a felperes által fizetni vállalt strukturált kamat számításának egyik eleme az árfolyamindex. A Bszt. hatálybalépése előtt a Tpt. 115. § (1) bekezdése értelmében a befektetési szolgáltatót a tevékenységéhez kapcsolódó szerződés megkötését megelőzően az ügyletkötést megelőző időszak árfolyam alakulásáról terhelte tájékoztatási kötelezettség. A befektetési vállalkozás a lakossági ügyfél esetén a Bszt. 40. § (2) bekezdés e) pont értelmében a (3)-(10) bekezdésben foglaltak szerint jár el; a (8) bekezdés b) pontja alapján ha a tájékoztatás a pénzügyi eszköz (így a 6. § d) pont szerinti csereügylet) jövőbeni hozamára, változására vonatkozó információt tartalmaz, annak olyan ésszerű és tárgyilagos feltételezéseken kell alapulnia, amelyeket tényszerű adatokkal kell alátámasztani. E törvényi rendelkezésből következően az alperes a jogerős ítélet által elvárt tartalommal tájékoztatást 2008. őszén, a két eseti szerződés megkötését megelőzően nem nyújthattott. Az árfolyamindex változására

abban az időszakban ésszerű és tárgyilagos feltételezéseken alapuló, tényszerű adatokkal alátámasztható információ nem állt rendelkezésre, így tájékoztatás sem volt adható. Az ilyen tájékoztatás elmaradásával az eseti szerződések kötése előtt az alperes az ügyfél felperes tévedését nem okozhatta. Az ítéletábra megállapításait maguk a per adatai cáfolják, hiszen az alperes 2009. évi árfolyam- és kamatfixálásáról szóló értesítései szerint az első kamatforduló napján érvényes devizaárfolyam alapján két IRS ügyletben a felperes nyereséget realizált. Az alperes a forint gyengülése miatt a felperest 2010. május 27-én hívta fel a pozíciók fenntartásához fedezet biztosítására. Az azt követően elszenvedett vesztesége a saját döntéséből fakadt. Már 2010. nyarán megnyílt a választási lehetősége, hogy az óvadékot kiegészíti vagy vállalja az alperes által kilátásba helyezett pozíció lezárását, a keretszerződések azonnali felmondását, illetve él a rendes felmondás jogával. Ezzel szemben a 2010. majd a 2011. évi kamatfordulónapokon keletkezett fizetési kötelezettségét is teljesítette és részben eleget tett végül a keretszerződések felmondására és a pozíciók lezárására vezető, a 2012. évi kamatfordulónapon keletkezett fizetési kötelezettségének is.

- [22] A Kúria utal arra is, hogy a másodfokú bíróság a felperes által megjelölttől eltérő ténybeli alapon megtámadási okot hivatalból nem észlelhetett. A bíróság a megtámadás ténybeli alapjához, a jogosult által érvényesíteni kívánt jog megalapozására a keresetben előadott tényálláshoz, az általa megjelölt tényekhez kötve van. A semmis és a megtámadható szerződések, mint az érvénytelenség két típusa közötti lényegi eltérés abban áll, hogy a semmisségi ok miatt a szerződés a megkötésének időpontjától a törvény erejénél fogva érvénytelen, míg megtámadhatóság esetén a szerződés érvénytelensége feltételes: csak akkor áll be, ha a jogosult az előírt határidőn belül eredményesen gyakorolja a megtámadási jogát. Ebből fakad az a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény [Az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről] 4. pontjában rögzített jogalkalmazási elv, hogy a bíróságnak a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisséget - mivel megállapításához külön eljárásra nincs szükség - hivatalból is észlelnie kell. A másodfokú eljárásban ez is már csak a Pp. 235. § (1) bekezdés korlátai között érvényesül azzal, hogy a másodfokú bíróság is köteles a feleknek megadni az 1/2005. (VI. 15.) PK vélemény szerint szükséges tájékoztatást. A megtámadási jog gyakorlása esetén a kereseti kérelemhez a bíróság jogcím és annak ténybeli alapja tekintetében egyaránt kötve van [2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5.]. A szerződés megtámadása esetén a kereseti kérelemhez kötöttség a jogcím mellett az annak megalapozására a fél által előadott tényeket illetően is érvényesül [Pp. 121. § (1) bekezdés d)]. A jogcímhez kötöttség főszabálya alól ugyan kivétel a tévedés (megtévesztés), illetve a közös téves feltevés, azonban a bíróság a keresetben előadott

tényálláshoz, a jogosult által érvényesíteni kívánt jog alapjául szolgáló, általa megjelölt tényekhez, a megtámadás ténybeli alapjához ez esetben is kötve van.

- [23] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében a Pp. 275. § (4) bekezdés alapján hatályon kívül helyezte, és helyette a Pp. 253. § (2) bekezdés szerint hozott határozatával az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Záró rész

- [24] A Kúria határozata folytán a felperes a fellebbezési és a felülvizsgálati eljárásban is pervesztes lett, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdés szerint alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdés alapján köteles megfizetni az alperes mindkét eljárásban jogi képviselettel és a 3.500.000 forint felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésével felmerült perköltségét. A Kúria az ügyvédi munkadíjat a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5)-(6) bekezdése alapján, a kifejtett képviseleti tevékenységgel arányban határozta meg.
- [25] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdés alapján tárgyaláson bírálta el.
- [26] E határozat ellen a felülvizsgálat lehetőségét a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pont zárja ki.

Budapest, 2018. június 19.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, dr. Kocsis Ottilia s.k.
előadó bíró, dr. Dénes Rajmond s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

Sz.Sz.

bírósági ügyintéző